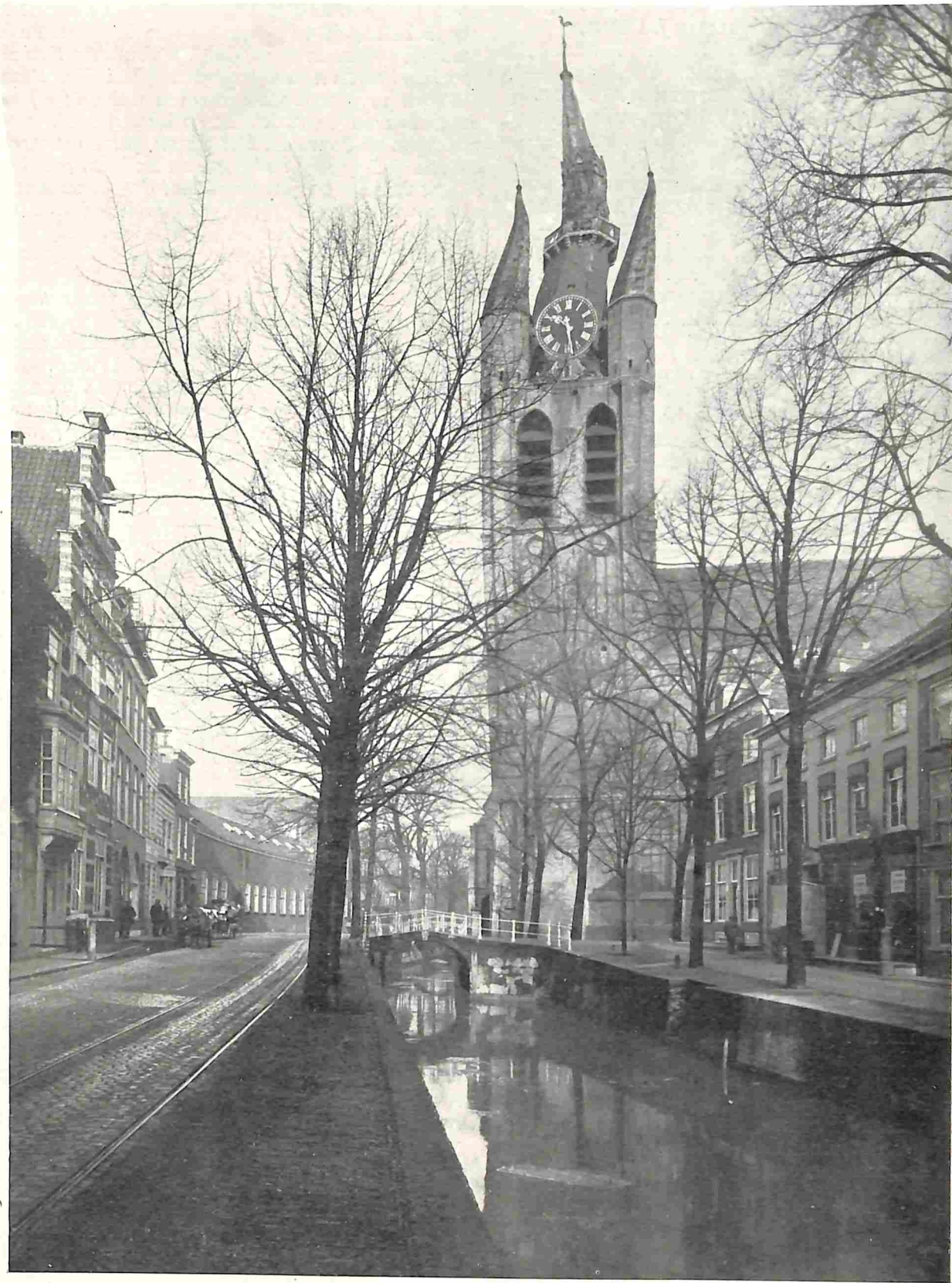

BUITEN

15^E JAARGANG N^O. 1

ZATERDAG 1 JANUARI 1921.

BIJ DEN TOREN DER OUDE KERK TE DELFT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BIJ DEN TOREN DER OUDE KERK TE DELFT, ILL.	BLZ. 1
VAN TWEEËRLEI RAS (I), DOOR HAL. G. EVARTS	2
HOE DE DIEREN SPREKEN (6), DOOR WILLIAM J. LONG, VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL	BLZ. 3, 9
MODERNE LANDHUIZEN, DOOR A. B., GEÏLL.	4—5
KLOP, KLOP, HAMERTJE, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 5
IDONESISCHE SIERKUNST, DOOR M. C. KOOY—VAN ZEGGELEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 6—8
HUIS EN TUIN, DOOR HENRI POLAK	BLZ. 7
DE „PONT DE JAMBES” TE NAMEN, GEÏLLUSTREERD	9
TUSSEN DE VELUWE EN HET STICHT, DOOR JAC. GAZENBEEK, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 10—11
DE BLOEMBLADEN VAN LAO-TZE (14), DOOR J. ALLAN DUNN	BLZ. 12
HET MINNEWATER TE BRUGGE, ILLUSTRATIE	12

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

VAN TWEEËRLEI RAS

I)

DOOR HAL G. EVARTS.

HOOFDSTUK I.

VAN hen, die geloofden in de vermaarde legende van de Verdwaalde Kudde, is niemand meer in leven, en slechts weinig menschen kennen de ware toedracht van het geval.

De geschiedenis vermeldt, dat de laatste groote kudde bisons die met den voorjaarstrek naar het Noorden verhuisde, nooit op het oude weidegebied terugkwam. Tevergeefs wachtten de huidenjagers in den herfst op hun terugkeer naar het Zuiden; die terugkeer had nooit plaats. Ook de groote grijze buffelwollen waren plotseling van de vlakten verdwenen. Over die geheimzinnige verdwijning van de ruige horde deden vreemde geruchten de ronde — geruchten, die aanleiding gaven tot het ontstaan van het sprookje van de verdwaalde Kudde, die op een goeden dag weer uit het Noorden terug zou komen, om te grazen in de vallei.

Maar niet alleen in de legende waren zij verdwaald geraakt; het was in werkelijkheid zoo. De laatste kudde, door de jagers vervolgd en opgejaagd, wilde zich niet meer blootstellen aan het gevaar van de honderden geweren langs Arkansas en Platte, week af van de gewoonte, door ontelbare eeuwen gevestigd, en zocht een toevlucht in de heuvelen. Zij koos het Land van de Vele Rivieren, om zich daar voor goed neer te laten.

De sneeuw, die daar onophoudelijk valt in een nauwen, verwarden doolhof van spitse rotspunten en ravijnen, voedt de hoofdbonnen van een twintigtal rivieren. De Windrivier en de Greybull, de Gibbon en de Firchole, de Shoshone, de Yellowstone, de Groene Rivier en de Buffalo Fork of the Snake, die allen zoeken hun loop te midden van één wilde dwarreling van onderling verbonden, steeds nieuw water toevoerende bergstroompjes.

Hier, fusschen de rotsketens van het Bighorn-, het Teton-, en het Sunlightgebergte, verspreidde de kudde zich in kleine groepen door de hoge bergvalleien en deed een laatste poging om te blijven voortbestaan. De uitgebleekte schedels, die als witte stippen over de groote groene weidevlakten bij den oor-

sprong van de Thoroughfare en in de bekkens van de Boven-Yellowstone verstrooid liggen, wijzen de plaatsen aan, waar de bisons, verdwaald in de dikke sneeuw van de hoge bergstreek, omkwamen — terwijl de buffeljagers van Dodge nog altijd wachten op den legendarischen terugkeer van de Verdwaalde Kudde.

Langzamerhand lieten de veefokkers hun runderen grazen op het oude weidegebied van den bison en van jaar tot jaar trokken zij verder op: naar het Westen, totdat hun koeien weidden op de eerste glooiing der heuvelen; naar het Noorden, tot zij kwamen aan een landstreek, zóó bar, dat het wel leek of de Natuur — moe, met zóó kwistige hand wonderen van weelde om zich heen te strooien — zich hier teruggetrokken had, zonder nog eens om te zien naar de kale onvruchtbare hellingen van den kleinen Bighorn en de troosteloos woeste zandheuvel van den Greybull, die zich als bescherming zoekend tegen de hoog oprijzende Rainbow Peaks aandrongen.

Toen vertoonden zich groote wolven; zij daalden uit de heuvels naar de vlakke af en hieven een zwaren tol van de runderen op de weide. Het waren wolven van een soort zooals de veehouders nog nooit gezien hadden, grooter nog dan de Siberische. De boeren meenden, dat er sprake was van een nieuw woest ras. Zij verdraaiden het woord „logo” — de naam dien de Shoshone-Indianen aan den grijzen beer met witten kop geven — tot „lobo” en bedoelden daarmee den grijsachtigen wolf.

De veefokkers organiseerden een waren verdelgingsoorlog tegen den woesten lobostam, en stelden een steeds hogere premie op elken gedooden wolf, tot eindelijk een volle honderd dollar als prijs op iederen wolfschedel stond.

Hierdoor werd een nieuwe bezigheid voor mannen, die wat verdienen wilden, geschapen, en al spoedig zwierwen wolfsjagers van beroep, met gif, val en geweer gewapend, door de breuken en groeven van het woeste land, om ook de laatste overlevenden van een tot uitsterven gedoemd ras, op te jagen en uit te roeien. Eén van die wolfsjagers was de oude Vader Kinney; deze had alle reden om aan te nemen dat, nog geen veertig mijlen van zijn voorjaarskamp af, een op zichzelf staande lobofamilie haar hol had. Hij wist, dat ook Clark Moran ergens in dezen omtrek rondzwierf, en met hetzelfde doel.

Tusschen deze beide mannen bestond een overeenkomst, waarbij Kinney, zooals hij wel wist, in geen geval verliezen kon. Indien één van tweeën het hol vond, zou Moran één wolfsjong levend in handen krijgen, terwijl Kinney de premie voor de rest zou mogen innen.

Moran scheen meer belang te stellen in een verdwaalde kudde bisons, die vijftig jaar geleden omgekomen was, dan in geldpremies — hij hield zich bezig met bewijzen te zoeken voor de theorie, dat deze groote grijze wolven niet behoorden tot een nieuwe soort, maar tot het bijna vergeten ras, dat indertijd de verdwaalde kudde de heuvels in gevolgd was; volgens hem waren de afstammelingen naar den rand van het oude weidegebied teruggekeerd en was de zeldzaam voorkomende lobo van nu de grijze buffelwolf van toen.

Zooals Moran en Kinney daar, tien mijlen van elkander verwijderd, in hun wollen dekens gerold lagen, vormden zij de twee punten van een menschen driehoek, waarvan Ash Brent, ver weg op de berghelling, het derde voorstelde.

Als de meeste menschen, die hun leven in de vrije natuur doorbrengen, voelden Kinney en Moran zich volkomen vertrouwd met de nachtelijke geluiden, die uit de heuvels tot hen kwamen. Maar er is één geluid, waarnaar men duizend nachten achtereen kan luisteren — en tòch zal men den volgende nacht nog een beetje dieper in zijn dekens kruipen en dezelfde kille huivering langs zijn rug voelen gaan, zoodra diè klank zich laat hooren. De ver weergalmende kreet van een lobo wekt steeds weer een scherpe pijn van eenzaamheid in den man, die in het open veld ligt. Een lobo verhief zijn stem en, als verbonden door een geheimzinnigen stroom, voelden de drie, mijlen ver van elkaar verwijderde mannen, plotseling dezelfde spiertrekking en tinteling van de rughuid. Maar zij reageerden alle drie verschillend.

Terwijl Kinney een mogelijk buitenkansje berekende, vloekte Brent gemelijk om de huivering, die hem bij het geluid doortilde, en Moranglimlachte omeenlievelingstheorie van hem zelf.

Hij wist, dat elk beest, wanneer het boos of angstig is, zijn rughaar tot een borstel overeind zet, den heelen ruggegraat langs. Hij voelde, dat dit als een erfenis door duizend geslachten heen tot hem gekomen was, een erfenis uit den tijd,

toen zijn allervroegste voorouders, die met haar in plaats van met kleeren bedekt waren, bij iederen roep van hun vijand den wolf, dat haar hadden opgezet in een mengeling van woede en vrees; dat dit kippenvel-krijgen tusschen zijn schouderbladen bij den kreet van den lobo niets anders was dan het eeuwenoude instinct, om het haar overeind te zetten dàar, waar nu geen haar meer groeide.

Als altijd, werd de gevreesde roep gevolgd door een wijde, diepe rust, alsof elke bewoner van het vrije veld bang was, de stilte met zijn stem te verbreken en zodoende bijzondere aandacht tot zich te trekken. Dit was geen gewone wolf, geen achterblijver uit het Noorden, maar een mannetjes-lobo op zijn eigen terrein.

Er klonk een roep tot antwoord, en Kinney en Moran richtten zich allebei op hun elleboog op, om den klank beter op te vangen. Het nu klinkend geluid was een schorre nabootsing van dat van het mannetje, maar het leek wel, of het brak in den triller van den prairiewolf. De beide mannen kwamen tot nagenoeg dezelfde slotsom, maar langs verschillende weg. Kinney bracht den vreemden klank in verband met een van de menschen weggelopen Schotschen herdershond, dien hij twee jaar geleden met de prairiewolven had zien trekken.

„Die wolvin is half prairiewolf, half hond,” zei hij.

Ook Moran had het schelle trillen van den wolfsroep opgemerkt, en tegelijk, dat hij in 't geheel geen wolfshuivering onderging bij het geluid.

„Een kruising,” overwoog hij. „Half prairiewolf en half hond.”

De lobo roept niet dikwijls, en eerst een half uur vóór het aanbreken van den dag klonk het geluid opnieuw. Het deed de drie mannen ontwaken en ieder van hen maakte zijn ontbijt klaar en ging uit voor het werk van den dag.

Terwijl Kinney en Moran hun onvermoeid systematisch onderzoek naar het hol van de wolven voortzetten, leidde Brent zijn paarden naar een verren bergrug. Aan de andere zijde daarvan lag het land van de Vele Rivieren, waar, honderd mijlen diep, geen sterveling een menschelijke woning kende, — en toch had Brent twaalf paarden vol bepakt met meel en voorraden.

Tien dagen daarna zat Moran met de beenen over elkaar op den grond en hield een nog niet half volwassen wolfsjong tusschen zijn knieën. Het jong was stevig in een zak gewikkeld, omwonden met dik touw, en alleen zijn kop stak boven uit de rol.

„Daar gaat het overschot van je familie, jongen,” zei Moran. „Je bent nu een wees.” Kinney, die twee lastpaarden leidde, waarvan de overblijfselen van de rest van de wolvenfamilie afbengelden, verdween juist in de richting van zijn kamp, en het laatste nest lobo's in de vlakke landen was gevallen als offer van den premie-oorlog van de boeren.

De vader was een reusachtige lobo, bijna de volle lading voor één paard; de moeder was een halfras, een kruising tusschen een prairiewolf en een hond. Het geplunderde nest had een wonderlijk zoodje jongen opgeleverd, alsof de tegenstrijdige neigingen van het voorgeslacht geworsteld hadden om zichzelf voort te planten. Het eene jong was een wollig geel prairiewolfje, twee waren een vreemde mengeling van wolf en hond, terwijl het vierde een blauwgrijze Schotsche herdershond was, met een ruig behaarden snoet en een wit spatje op de borst. Het jong, dat Moran tusschen zijn knieën hield, was een zuivere lobo van top tot teen. Alleen aan zijn oogen, die niet de echte lobo-kleur hadden, maar geel waren als van den prairiewolf, was het te zien, dat hij niet heelemaal zuiver ras was.

„Je bent het mooiste jong van het heele zoodje,” zei Moran. „Hoe staat het er mee, ouwe jongen? Wil je goede vrienden met me worden?”

Tot antwoord wrong het lobo-jong zich in zijn omhulsels en deed bliksemsnel een fellen uitval naar zijns meesters gezicht.

„Je bent een dapper klein ding en zoo vlug als een bliksemflits,” zei Moran. „Ha, zóó zal ik je noemen: bliksemstraal — Flash. Vooruit Flash, laten we goede maatjes zijn.” Meer dan een uur lang trachtte hij het vertrouwen van het lobo-jong te winnen: hij wreef en krabde het in den nek en op den kop achter de ooren, waar de witte slag tanden zijn hand niet konden bereiken, en sprak het toe op een kalmen, vriendelijken toon.

Zelfs een heel klein jong voelt de intonatie van de menschelijke stem voldoende om onderscheid te kunnen maken tusschen menschen, die van dieren en honden houden, en hen, die er niets om geven.

Het wolfsjong voelde de eerste roerselen van dat innerlijke

conflict — den strijd om de heerschappij tusschen het wilde en het tamme bloed — dat elk van zijn daden zijn heele leven door zou beïnvloeden. Het was alsof de verschillende elementen van zijn afstamming tegenstrijdige stroomingen in zijn bloed gebracht hadden, die een vreemden dubbelen drang uitoefenden op iedere gedachte en daad.

De lobo en prairiewolf in hem kwamen in opstand tegen de lucht van den man, maar de neiging van den hond gaf antwoord op de vriendelijke stem; en de aanraking van de tastende vingers, die zijn nek en ooren krabden, deed een prettige rilling door hem heengaan. Hij bleef lijdelijk liggen en protesteerde niet.

Eindelijk voelde hij, hoe Moran's hand langzaam aan een klein eindje verder gleed, tot zij stilletjes onder zijn kin kwam, en zijn hals en onderkaak begon te wrijven. Bij deze nieuwe manier van doen trokken zijn halsspieren zich samen, en hij haalde, net als een schildpad, zijn kop zoo ver mogelijk binnen de beschermende rol terug. Zijn gele prairiewolfsoogen schitterden wantrouwend; zijn gevoelige lippen verwrongen zich en lieten de ivoorwitte slag tanden van den lobo zien; maar het vurig verlangen van den hond naar de liefde van menschen hield hem er van terug, die tanden diep in de hand te zetten, die nu zoo gemakkelijk binnen zijn bereik was — en dit was de eerste minnelijke schikking tusschen zijn wilde en zijn tamme natuur.

De wilde gloed verdween langzamerhand uit zijn oogen, zijn lippen trokken weer glad en bedekten de slag tanden, en Moran wist, dat hij gewonnen had.

„Kom Flash; laten we naar huis toe gaan,” zeide hij.

(Wordt vervolgd).

HOE DE DIEREN SPREKEN

6)

DOOR WILLIAM J. LONG.

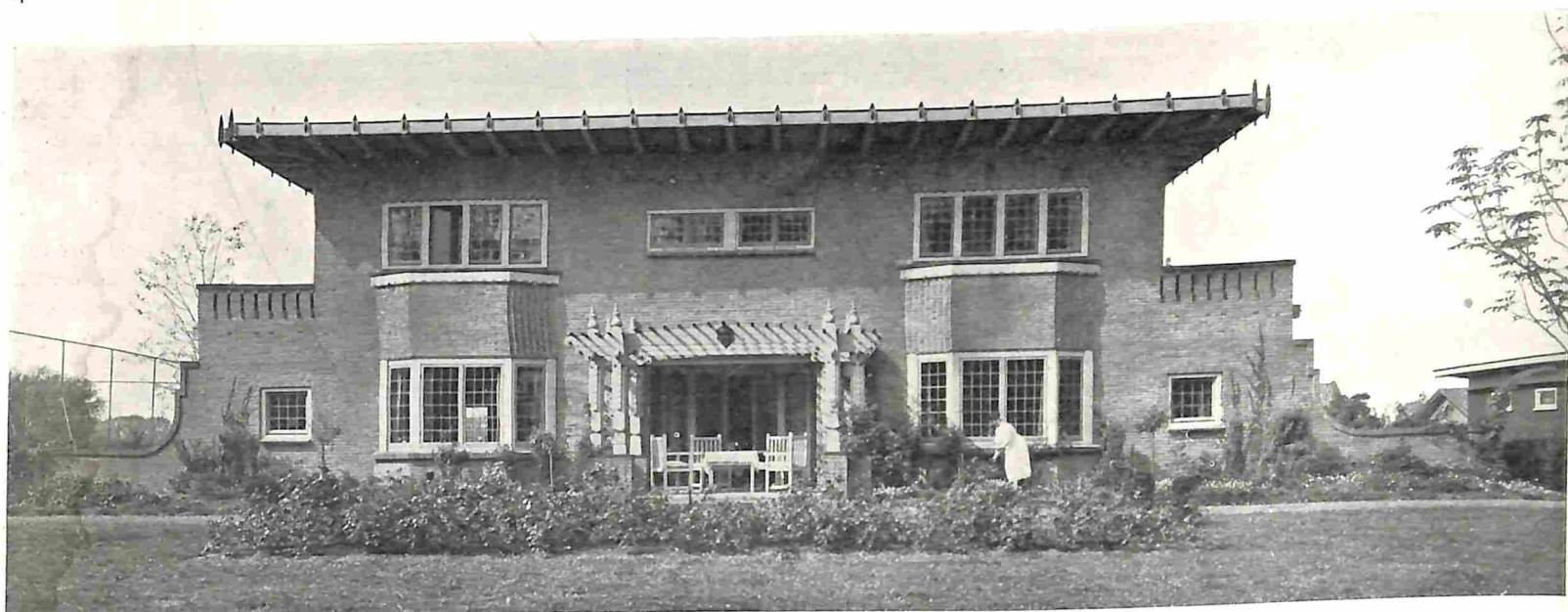
Met toestemming van den schrijver vertaald door S. CILIA STOFFEL.

DE ongearticuleerde maar verschillend betoonde kreten, waarvan we gesproken hebben, vormen de eenige dierlijke taal, waar onze biologen tot dusver eenige aandacht aan hebben geschonken; en ongetwijfeld zouden sommigen van hen bezwaar opperen tegen het gebruik van het woord „taal” in zoo'n verband. In alles wat werkelijk natuurlijke historie betreft, ben ik echter (werkelijk, dat is: in den zin van uit de eerste hand met wezenlijke vogels of andere dieren te doen te hebben) veeleer geneigd om naar den ouden Tomah te luisteren, die, als ik hem vraag, of dieren praten kunnen, zegt: „Praten? Natuurlijk hij kan praten! Alles op zijn manier praten. Hoor nou? ik jongen uil laten praten.” En, terwijl hij buiten den lichtkring van het kampvuur treedt, laat Tomah een gekras hooren, dat uit de verte beantwoord wordt elk oogenblik als hij het probeert. Na bij wijze van proef zoo met den vreemdeling gebabbeld te hebben, roept Tomah iets anders, en onmiddellijk, alsof hij gretig een uitnoodiging had aangenomen, glijdt er een gestreepte uil als een grijze schaduw in een boom boven ons hoofd. Ik heb dienzelfden ouden Indiaan gehoornde-uiltal, wolf- en bever- en spechttaal en verscheiden andere dialecten van het boschvolkje hooren gebruiken, op dezelfde betooverende en overtuigende wijze.

Men moet daardoor wel tot de overtuiging komen, dat de meeste kreten overdag of 's nachts hun betekenis hebben, als we maar weten, hoe we naar ze luisteren moeten; toch vormen ze maar een gedeelte, en waarschijnlijk een heel klein gedeelte van de gewone gedachtenwisseling van het dier met zijn makers. Het voornaamste schijnt van de stilzwijgende soort te zijn, als tusschen Don en Nip plaats had, en die, ik heb reden om dit aan te nemen, de gewone taal in het heele dierenrijk is.

Zooiets bewijzen is eenvoudig onmogelijk. Zelfs een eerlijk onderzoek beteekent een schimmenrijk binnengaan tusschen den bewusten en onderbewusten toestand, waar geen ontwikkeling nauwkeurig te volgen is en waar men altijd onderhevig is aan dwalingen. Laten we daarom op bekend terrein beginnen en bepaalde verschijnselen onderzoeken, die we weliswaar niet verklaren kunnen, maar die dikwijls genoeg zijn waargenomen, om ons het vertrouwen te geven, dat we met werkelijkheden te doen hebben. Ik doel in 't bijzonder op die eigenaardige waarschuwing, dat „voorgevoel” van dreigend gevaar, dat men (en ik meen ten onrechte) in verband brengt met het zoogenaamde zesde zintuig van mensch en dier.

(Vervolg op blz. 9).

HUIZE „EIKENHORST“ TE BENNEBROEK, VOORGEVEL. ARCHITECT JAN GRATAMA.

MODERNE LANDHUIZEN.

HUIZE „EIKENHORST“ TE BENNEBROEK.

IN huize „Eikenhorst“ te Bennebroek heeft de architect Ir. Jan Gratama een interessante proef genomen in zake de bruikbaarheid van het platte dak voor villabouw.

In de stad heeft practisch de platbouw de hooge kap geheel verdrongen; men denke slechts even aan de nieuwe stadswijken, waar op alle huizen een houtcement plat voorkomt, en waar indien aan den voorgevel nog een stukje pannenen- of leidendak te zien is, dit niet anders dan decoratief is.

Maar bij den landhuizenbouw is het geheel anders. De architecten in het algemeen hebben daar de groote beteekenis gevoeld van de min of meer hooge kap. Wij herinneren in dit verband aan het eerste landhuis uit deze serie: „Huize de Helm“ te Overveen. Meer nog dan de wanden beschermt het dak den bewoner tegen de invloeden van buiten; het dak maakt het huis tot een veilige plaats; en om dit veilige, dat tot intimiteit verinnigd kan worden, uit te drukken, werd vaak op de kap een sterk accent gelegd, werd vaak de kap

het voornaamste element der compositie. Ook is bij een landhuis het silhouet van veel grooter belang dan bij de stadshuizen en het is duidelijk, dat een hooge kap met haar schuine lijnen in velerlei richting en hare plotselinge beëindiging veel kan bijdragen tot een interessante silhouetwerking.

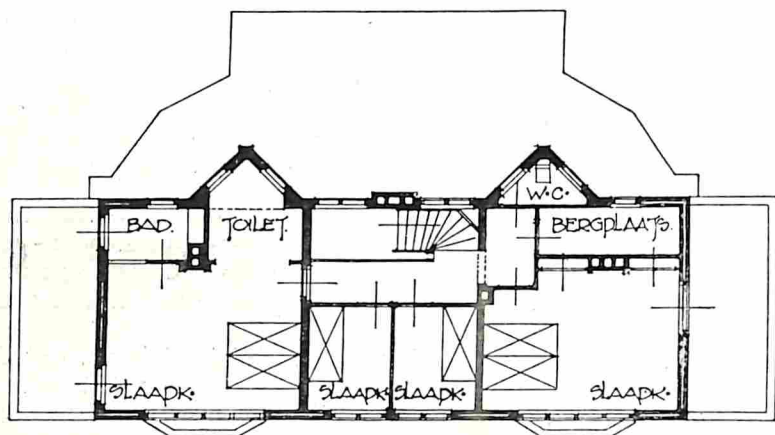
Tegen deze normale opvattingen in, heeft de architect Jan Gratama Eikenhorst afgedekt met een plat. Het beschermende element van de hooge kap heeft hij gezocht te vervangen door het zeer groote gootoverstek, dat inderdaad met zijn groote schaduw een intiem karakter aan het huis verleent. De silhouet wordt door het groote overstek echter te stug om vriendelijk te zijn, welke stugheid de architect te vergeefs heeft trachten te verzachten door de terugsprongen aan de hoeken en de kleine bontgeschilderde versieringen.

Het is eigenaardig den architect de platte afdekking te zien motiveeren in het „Bouwkundig Weekblad“ op zuinigheidsgronden, nadat hij heeft meegedeeld, dat hij eerst een te kostbaar ontwerp met een hoog dak had gemaakt. Indien het geheele huis zeer economisch opgezet was; indien door de compacte rangschikking der ruimten de bouwkosten tot een minimum beperkt waren, indien waarlijk alle niet direct noodzakelijke elementen waren vermeden, als bijvoorbeeld juist het bijna anderhalve meter groote dakoverstek, dan was deze motiveering gegrond. Thans komt het ons voor, dat de architect van de economische overwegingen dankbaar gebruik heeft gemaakt, om eens te laten zien, dat om een landhuis van goede massawerking te verkrijgen men niet gebonden is aan het hooge dak en dat men — wat voor de practijk van groote beteekenis is — zich niet in de bovenverdieping van het landhuis behoeft te laten belemmeren door de schuine dakvormen.

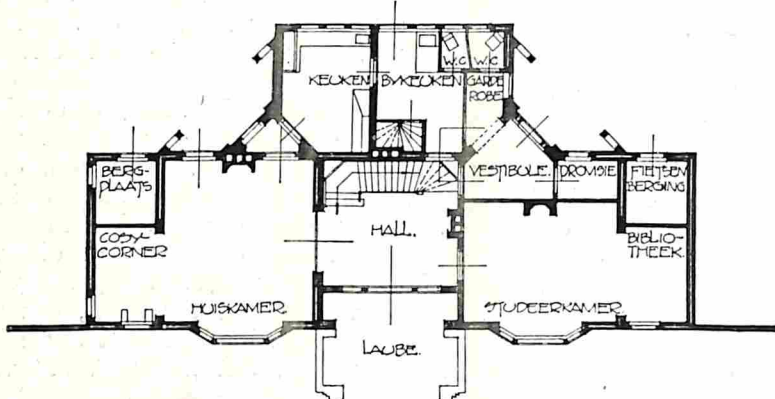
Ongetwijfeld is deze proef geslaagd. Weliswaar voegt zich een dergelijk huis met overstekend plat niet zoo gemakkelijk in de entourage; de uitgebouwde balkons ter weerszijden en de oplopende tuinmuurtjes moeten voor het verband zorgen, laten het stugge huis als 't ware opgroeien uit den tuin. Het langgestrekte plan, klaarblijkelijk opgezet om alle kamers te laten uitzien op den voortuin en den straatweg, leent zich zeer goed voor deze overdekking, zoodat de geheele architectuur een compositie wordt van langgestrekte horizontale lijnen.

De ligging van alle kamers aan den voorgevel op het Zuid-Oosten moge deze doen profiteeren van de zon en van de levendigheid van den weg, het komt ons voor, dat deze situatie toch afbreuk doet aan de intimiteit van het huis. In alle vertrekken wordt de bewoner afgeleid door de voorbijgangers; is hij omgekeerd prijsgegeven aan hun nieuwsgierige blikken; in de laube in 't midden voor het gebouw wordt hij als 't ware opgediend op een presenteerblaadje. Hoe weldadig zou een kamer werken die van de buitenwereld geheel was afgesloten, die uitkeek op een stillen tuin met een rustig verschiep van landerijen en ruige duinkanten.

Inderdaad heeft de architect in de woonkamer geprofitteerd

VERDIEPING.

BEGANE GROND.

HUIZE „EIKENHORST“ TE BENNEBROEK.

van het mooie rustige achteruitzicht, namelijk door een kleine glasdeur die tot het overdekte zitje toegang geeft; maar het lijkt ons juist de heilzame rust van het landschap te laten binnenvloeden door een heel breed venster of wijde glasdeur en voor de kleine nieuwsgierige blikken naar den onverschilligen voorbijganger slechts een kijkgaatje te sparen.

Afgezien van de ligging ten opzichte van den weg, is echter de indeeling een heel mooie. De studeerkamer en de woonkamer, beide met hun lange zijde aan het licht, liggen in elkaars verlengde met de hall er tusschen in, zoodat een suite van ruimten ontstaat, die voor het bewonen practisch is en door hare perspectieven telkens boeit. In een afzonderlijken uitbouw aan de achterzijde zijn de keuken en de andere dienst-ruimten geïsoleerd, en toch in de nabijheid van de woonkamer, ondergebracht. Deze uitbouw maakt den achtergevel interessanter dan den voorgevel, maar stelt de geringe soepelheid der breede platoverstekken op een zware proef.

In het tijdschrift „Klei”, het orgaan van den Bond van Baksteenfabrikanten, schrijft de architect over het onthaal van zijne schepping door het Bennebroeksche publiek het volgende: „Het lag voor de hand, „dat door zijn ongewonen vorm ook het landhuis te Bennebroek „de verontwaardiging van enkele „kunstgevoelige leeken” zou „opwekken. In een vergadering van de Vereeniging Vreemde- „lingenverkeer Heemstede--Bennebroek, gehouden Maart 1918, „is volgens het verslag in het Hillegom's Nieuws- en Advertentie- „blad van 30 Maart 1918 door de heeren Bron en Jhr. van de „Poll een lans gebroken voor het betrachten van de aesthetica „bij het bouwen, en de wensch uitgesproken, dat de overheid „wake tegen smaakloos neerzetten van huizen, waarvan „enkele sprekende voorbeelden, o. a. de nieuwe villa te Ben- „nebroek, op het voormalige Oak Hill genoemd worden.” „Die nieuwe villa is de hierbij afgebeelde en het geeft een „grappigen kijk op het onderscheidingsvermogen van de twee „onbevoegde leeken, dat de villa door zijn niet-gewone vor- „men op één lijn gesteld wordt met het werk van eigenbou- „wers, dat helaas menig dorp en ook Bennebroek ontsiert.”

Lang niet alle architecten van karakter maken werken die door iedereen zoo maar aanstonds worden bewonderd of op den duur werkelijk mooi zullen blijken te zijn; maar laat ons toch steeds onderscheid maken tusschen het hopelooze vormengestumper of vriendelijk geïmiteer van den koopman-eigenbouwer en de karakteristieke werken van ernstige kunstenaars, die, al vallen zij wel eens anders uit dan de geldende smaak verteren kan, toch de moeite waard zijn van het serieus beschouwen en bestudeeren. A. B.

Klop, klop, hamertje.

Tot de over-oude, eigenaardige volksgebruiken in de laatste dagen van het oude en bij het begin van het nieuwe jaar behoort het „kloppen”. Tot de zestiende eeuw was het woord „klopfan” de gangbare uitdrukking, waaronder verstaan werd het nieuwjaarswenschen aan de gegoede burgerij door de nieuwjaarspoëten, een benaming, welke haar oorsprong heeft in het oude „kloppen”, waaraan in de Middeleeuwen zelfs de Landgraaf van Hessen zich niet ontsag meê te doen. Immers, deze placht zijn slot te Marburg te verlaten om een tocht door de stad te maken, ten einde te „klopfen und Neujahr zu holen.”

Voorheen, en hier en daar nog, vormden in Duitschland de zoogenaamde Klopfnächte de inleiding op het Kerstfeest. In Zwaben en elders werpt men kleine glasscherven, erwten als anderszins tegen de ruiten. Begeeft bewoner of bewoonster van het huis zich naar buiten, dan wordt deze, onder

HUIZE „EIKENHORST” TE BENNEBROEK. ACHTERGEVEL.

groote pret der jeugd, omhangen met linten, die met zwartsel besmeerd zijn. En de aldus toegetakelde wordt er volstrekt niet boos om, immers hij of zij beschouwt het als een gunstig voor- teeken voor het komende jaar.

In sommige streken trekt de „Anklöpfel Esel” rond, bereiden door een knaap en gevolgd door een stoet van bedelaars, wier bedoeling natuurlijk geen andere is dan, al kloppende, geld in te zamelen.

Over den oorsprong van dit eigenaardig „geklop” loopen de meeningen uiteen. Sommigen denken er bij aan het aankloppen van Jozef en Maria aan verschillende herbergen om onderdak te bekomen. Anderen zoeken verband tusschen het kloppen en een pestepidemie, welke eens gewoed zou hebben en tijdens welke men aan de ruiten van elkaars huizen tikte om te vernemen of de bewoners nog in leven en gezond waren, die, in dit geval, van binnen antwoordden met een „God vergelde u,” n.l. uwe belangstelling. Weêr anderen denken bij dit gebruik aan een aankondiging van den winterzonnestilstand en een oproepen van de hemelkoningin, de Zon, opdat zij tot nieuw leven mocht ontwaken.

Intusschen valt er zelfs niet aan te twijfelen, dat wij bij de oude gewoonte van het werpen van erwten, glasscherven en anderszins tegen de ruiten en het kloppen met hamertjes tegen de deuren, bij welk laatste de lieve jeugd zich aldus liet hooren:

HUIZE „EIKENHORST” TE BENNEBROEK, VAN DEN WEG AF GEZIEN.

Klopfe, klopfe, Hämmerle,
's Brod liegt in en Kämmerle,
's Messer liegt daneben,
Sollt mir etwas geben,

aan niets anders te denken hebben dan aan het oude Bevruchtings Tijdperk. En, immers, men klopte vooral ook tegen de boomen en riep daarbij:

„Baumchen, schlaf nicht, Frau Holda ist da!”

Holda gold als godin zoowel van den animalen als vegetalen wasdom en door het kloppen wilde men dan ook de vruchtbaarheid van het komende jaar trachten te bevorderen.

Het Christendom heeft ook dit oorspronkelijk Heidensche gebruik geannexeerd en er de beteekenis in gelegd van de aankondiging van het Kerstkind, getuige het kinderdeuntje, dat nog altijd bij het erwten werpen en kloppen gezongen wordt:

Ich klop, ich klop und sage an
Dasz der Herr Christus bald kommen kann.

F. W. DRIJVER.

IDONESISCHE SIERKUNST.

NOORD- en Zuid Sumatra, Nieuw Guinea, Zuid Celebes, drie groote eilanden, weken zeereis van elkaar verwijderd, door ons in Nederland met Java zoo gemakkelijk Indië genoemd; de kunst van die eilanden Indonesische kunst: drie groote eilanden met een zoo van elkaar verschillende bevolking! — Over het algemeen staat ons land grootendeels onwetend tegenover de Indische toestanden en betrekkelijk heeft dat zijn goede zijde. Werd het den Nederlanders opeens duidelijk, over welke uitgestrekte gebieden, over welke enorme volksmassa's, in ontwikkeling verscheiden, zij daar, over zee, heerschen willen, dan zou het waarschijnlijk ons klein land aan moed ontbreken, de eenmaal opgenomen taak te vervullen. Dat het echter kon geschieden, dat een handjevol Westerlingen dezen uitgestreken archipel kon zetten, handel drijven en eindelijk regeeren kon over zooveel millioen Indonesiërs, het is te danken aan de mentaliteit van den Oosterling, die met een aan het fatalisme grenzende naïviteit de wereld beschouwt en de dingen die er gebeuren, aanvaardt. Eenmaal zal deze naïviteit ophouden te bestaan. Overal waar de Europeaan zijn stempel heeft gedrukt, begint ze te verdwijnen, in het gunstigste geval verandert ze in weetgierigheid en lust om kennis te vergaren, in het slechtste geval wordt ze sluwheid en opstandigheid. En dat is waarlijk niet verwonderlijk! Brachten wij Westerlingen eigenlijk niet allerlei onbruikbaar materiaal naar Indië, in den vorm van concurrentie, broodnijd en gezwoeg om het dagelijksch bestaan? De Oosterling kent die leelijke zaken niet. Het landbouwertje heeft genoeg aan den paar hapjes rijst per dag, bij feestelijke gelegenheden verrijkt door een gedroogd vischje. Zijn kleeerschat is een hoofddoek, een broek en een baadje, van dit laatste misschien twee stel; koude lijdt hij niet, honger ook niet, het licht dat hem eenige duiten kost is zijn olielampje dat hij s' nachts in huis brandt of de fakkel die hij ontsteekt om des avonds bij den dorpspriester te bidden. De Indische landbouwer, de visscher, de zeevaarder, hij was een gelukkig tevreden mensch, tot de invasie kwam van het Westen, en die van het andere Oosten, meevoerend den arabier, en den chinees, den geldschietter en den handelsman. O! duizendmaal, duizendmaal dienen wij Cromo de zielerust

te vergoeden, die wij hem ontnamen door onze fabrieksschoorsteen en onze stoomgemalen, door de chineesche opium-kitten en de pandjeshuizen en alle dingen, die daarbij behooren.

Wel neen, Cromo was geen engel, vóór onze komst, hij was wel eens een dief, hij was wel eens een moordenaar, onder Cromo's rasgenooten op de andere eilanden waren zelfs koppensnellers en menscheneters, maar niemand onder hen kende dat wat wij noemen „zorgen hebben”, zorgen voor de toekomst, omdat er geen kleine omlaag halende maatschappelijke strijd was in hun wereld. Die ellende hebben wij met onzen beschavenden invloed meegebracht en het is die ellende, die noodwendig die schoone naïviteit, die innerlijke bezonkenheid moet schaden. Daarom is het een vreugde als wij haar aantreffen en nergens drukt zij zich zoo uit als in de sierkunst. Desierkunst van het Oosten, het middel waardoor de man uit het volk zich voornamelijk op ideeële wijze uitdrukt, ontstond niet in het atelier van den teekenaar, die is niet een apart stuk en gemaakt voor de sierkunst komt midzelf en is een onzoolang de verinniging trokken-reld ver-kunst

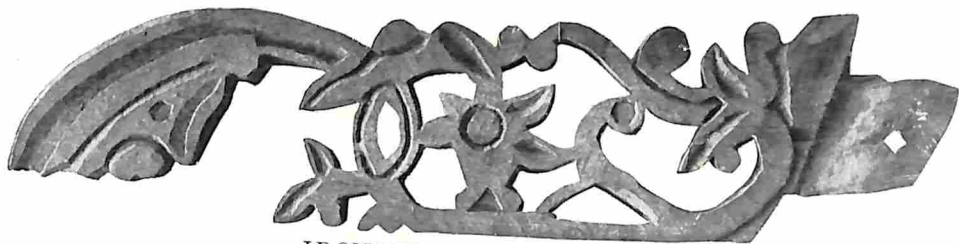
IDONESISCHE SIERKUNST.
BOEGINEESCHE PLOMB OM
NAAIWERK OP TE BEVESTIGEN.
(IN CELEBES).

zoals bij ons, kenbaar, die schoonheid, bedacht gebruiksdingen, die den uit het volksleven verbreekbaar deel daarvan volkgeest van het Oosten die behoudt, die voorname afgeheide en laat ons het noemen „wachting” die noodig is om zulk een te scheppen. Het is duidelijk dat de sierkunst van den archipel zich in verschillende gedaanten vertoont op de verschillende eilanden, want de Maleier van Sumatra is een ander mensch als de Boeginees van Celebes, de Boeginees is weer verschillend van den Alfoer en den bewoner van Nieuw-Guinea en deze allen zijn weer anders dan de Madurees en de Javaan. Overal echter hebben zij dit gemeen: de naïviteit, de eerlijkheid in uitdrukking. Een kunst-produkt uit de hand van den Indonesiër „doet 't” zooals onze Hollandsche schildersuitdrukking is. Het „doet 't” omdat het ding ontstaan is uit de argelooze liefde van den maker zelf. Het bergbewonertje in Celebes dat een huisje in elkaar gaat zetten, op de plek waar hij katella planten wil, zijn huisje zoo maar gevoegd, zonder een spijker te gebruiken, versiert aan 't eind van den arbeid het dak met een uit hout gesneden haan. Aan den nok verschijnt de kop, aan den achterkant de gestyleerde staart. Bloemmotieven brengen kop en staart samen. De illustratie van dit artikel geeft zulk een dakversiering te zien. Voorzeker is het maar een grof gesneden kunstvoortbrengsel, maar het is ook de versiering van een eenvoudig berghuisje en het werk van een zeer eenvoudig mannetje. Dat werk hij echter niet te doen. Niemand geeft hem de opdracht. Hij kon zijn eenvoudig huis (het Boegineesche huis is wel het minst versierde van den archipel) ook zoo laten. Over een paar maanden onttakelt hij zijn woning misschien omdat een ander landje bebouwd moet worden, maar daaraan denkt hij niet, hij versiert zijn eenvoudig huisje, uit een utiliteitsoogpunt misschien met den symbolischen haan, den waker, den rustbrenger, en als het landje bebouwd is en regentijds moesson de menschen in huis houdt, dan snijdt hij een plomb voor zijn vrouw en ook deze versiert hij met de hanen-kop. Op het lijf van den haan wordt een zwaar kussentje bevestigd waarop de vrouw het naaiwerk kan vasthechten, en de weelderig versierde poot dient, om het geheel meer vasten steun te geven op den grond. De vloeren der

PRAUWMOTIEF UIT N.-GUINEA.

PRAUWMOTIEF
UIT N.-GUINEA.

IDONESISCHE SIERKUNST.
DAKVERSIERING, UITGEVOERD AAN DEN ACHTERKANT VAN EEN
BOEGINEESCH HUIS.

Boegineesche huizen hebben breede retten, die gelegenheid geven vuil en afval in de ruimte te werpen, gevormd door de hoge palen waarop alle woningen rusten. In zulk een reet wordt de poot gestoken; de werkende vrouw, die op den grond zit, houdt met haar voet 't geheel in evenwicht. Ook deze plomb is gemaakt uit liefde voor het schoone, uit

behoefte zich uit te drukken in een aangename vorm en door deze gelukkige omstandigheid wordt die vorm tevens logisch. Het haantje dat tot plomb dient, rust gehoorzaam op den grond, zijn pooten worden bevestigd in den vloer. Zoo treft ons ook onmiddellijk de logika der prauw-motieven van Nieuw Guinea. Neen, zij zijn voor geen kleintje vervaard, de kroesharige Papoeas, de donkere zeeschuimers van de Molukken-zee, de machtige koningen op hun stroomversnellingen. Ze beheerschen het water in hun smalle uitgeholde boomstammen, ze kennen het, ze hebben het lief, ze leven er in en er op. Als de witte schuimende stroom aan komt vlieden, de groote versnelling die alles ommekeert en mede sleurt, dan staan ze pal, donker en hoog en rank als hun donker woud aan den oever en ze vangen het gunstige oogenblik, ze laten zich glijden met den stroom, ze snellen mee in hun kleine, smalle ranke prauwen. Ze overwinnen door overgave, en buiten hun stroomgebied, donker van wouden, daar is de lichte zee en ook daar kennen zij het water. De Papoea's, Alfoeren, de Boegineezen zij allen zijn zeevaarders van geboorte. Hun gouden tijd is wel reeds lang voorbij, de tijd van roof op de kleinere eilandjes, in de Molukken-zee verspreid, de tijd toen de hoog gebouwde als dieren gevormde Alfoersche kora-kora gejaag dwerden door de Boegineesche sultansvloot, die rust wilde hebben voor haar schildpadvangst, maar toch, al worden die prachtige schepen en prauwen zeldzaamheden, versieren moet de zeevaarder van nu nog zijn schip, zelfs een eenvoudig prauwtje als dat hetwelk waarschijnlijk tot oorzaak diende voor de versieringen die op blz. 6 als illustratie zijn opgenomen. Deze beesten „doen” het weer, ze zwemmen, ze klieven de golven, ze beheerschen, ze overwinnen, de vogel met den langen snavel tart het dansende beweeg der zee, de andere, half mensch, half vogel, met zijn lakonieke berijder, zet stram door, recht op het doel af gaat hij. Hij „doet 't”. Zoo ook het koperen lampje in den vorm van een haantje vervaardigd in de Padangsche binnenlanden, (afb. op blz. 8), wereld van beschaving en weelde, vergeleken bij de oerwouden van Nieuw Guinea en weken zeereis daar vandaan; uit deze wereld, zoo bevolkt met Europeanen, begiftigd met kweekscholen voor inlandsche onderwijzers, waar politieke strooingen reeds het mensdom vergiftigen, uit deze wereld komt dit naïve haantje, dit stille wakertje bij het kraambed van de Inlandsche vrouw. Zie, in zijn bek houdt hij een sleutel, het teeken der verlossing, en op zijn kop prijkt het licht. Zal hij straks victorie kraaien als de nieuwe wereldburger er is, of gebiedt zijn plichtsgetrouwheid den sleutel vast te houden en zijn lijf geduldig met olie te doen vullen om weer een nieuwe post te bezetten

kruidkokertje; dan gevoelt men dadelijk hoe de volkskunst hier aan de naïviteit een verfijnden kunstzin paart. De Batakkers maken hun buskruit zelf. Het voorwerp om dit kruid in te bewaren heeft dus hun belangstelling. In de kokertjes en in de tooverstaven brengen zij hun nog onbedorven kunstzin tot uiting. Wij hebben op de

KRUIDKOKER UIT DE BATAK-
LANDEN (WEST-SUMATRA).

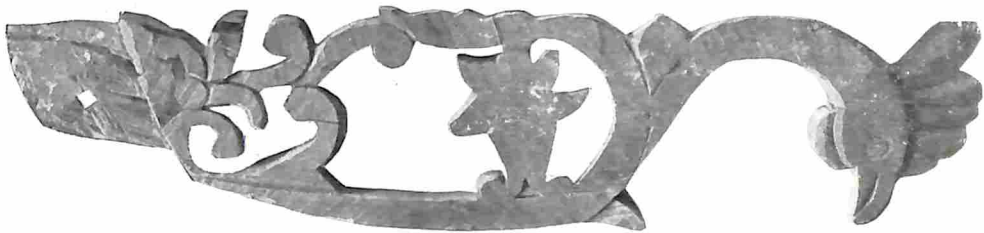
laatste tentoonstelling van Indonesische sierkunst, gehouden in het Kunstnijverheidsmuseum te Haarlem, vele zulke voorwerpen uit de Bataklanden kunnen bewonderen en menigeen viel het toen op hoe de oude Indische kunst gelijkenis vertoont met de allermooiste uitingen van onze jonge Westersche kunstnijverheid-artisten. Hier heeft waarlijk een ontmoeting tusschen Oost en West plaats en als altijd zal het ook hier waar blijken dat de wijsheid uit het Oosten komt. Die wijsheid is de herovering van de eenvoud en de liefde, noodig om een kunstwerk te scheppen, twee begrippen die in onze drukke Westersche Maatschappij van zwoegen en slaven onder het stof bedolven zijn, maar die nog bij enkele eenzame volken in Indië bewaard bleven en hen tot kunstenaars schiep.

M. C. KOOIJ-V. ZEGGELEN.

HUIS EN TUIN.

I.

VELE menschen hebben in den loop der laatste twintig à dertig jaren de stad den rug toegekeerd, om zich ergens buiten hunne woonplaats te gaan vestigen. Steden als Amsterdam, Rotterdam, Zaandam en 's-Gravenhage, moesten vele burgers afstaan aan Baarn, het Gooi, Bloemendaal, Overveen, Zandvoort, Scheveningen en Wassenaar. De meesten bleven wel in de stad hun bedrijf of ambacht uitoefenen, of hun ambt vervullen, doch brachten hun gezin en hun hebben en houden naar een niet te ver verwijderd dorp over. Dit heeft er toe bijgedragen om de steden in financiële moeilijkheden te helpen. Maar al te velen verlieten de stad, niet omdat zij zooveel op hadden met de levende natuur en zich aangetrokken gevoelden tot bosch en heide, tot duin en zee; niet om in het natuurleven door te dringen, veel minder om gaarde, moestuin en boomgaard met zorg en liefde te cultiveeren, doch eenvoudig om van het in de stad verdiende inkomen zoo weinig mogelijk aan den fiscus te moeten afstaan. Van veel burgerzin en *public spirit* getuigde dit nu juist niet. Maar het is hier niet de plaats noch de bedoeling, dit vraagstuk te behandelen. Hetgeen er van gezegd is, strekt slechts tot inleiding van hetgeen wèl doel dezer artikelen-

DAKVERSIERING, UITGEVOERD AAN DEN NOK VAN EEN BOEGINEESCH HUIS

reeks is: het wekken van belangstelling voor de natuur, haar schoonheid en haar belangwekkende levens-processen, voor het even onschuldige als verheffende genot, dat het leven in en met haar schenken kan, vooral bij hen, die er nog onverschillig tegenover staan, doch bij wie de liefde sluimert.

Wie om zuiver materiele redenen de stad verlaten heeft en zich dus op dit stuk slechts bekommert om weinig meer dan het belastingbiljet, misschien ten hoogste nog om de vraag of zijn villa een behoorlijke suite en een ruime serre omvat — voor zulk eenen heeft het buitenleven geen reële beteekenis. De verzorging van het gewoonlijk niet zeer groote lapje grond, dat hij zijn tuin noemt, laat hij over aan den tuinman, die met wat graszoden en grint, een rijtje stamrozen, een perkje *Pelargoniums* met een *Dracaena* in het midden, „den boel netjes in orde maakt.” Van hetgeen er van zijn tuin te maken zou wezen, heeft hij geen flauw besef. In hetgeen er van nature, of door des tuinmans zorgen in groeit, stelt hij geen belang. Voor lijn en vorm, kleur en groepeerings, werking van schaduw en licht, voor de gratie van gewas en bloem, voor den adel des booms heeft hij geen oog. Voor dezulken worden deze opstellen niet geschreven. Het zou monnikenwerk zijn.

Maar er zijn anderen, die de natuur liefhebben, of haar, nu zij eenmaal buiten wonen, leeren beminnen en die dus ook in hun tuin persoonlijk belang stellen en zijne verzorging niet, of niet geheel overlaten aan den vakman, zooals zij het leggen van een vloerkleed overlaten aan een behanger, doch er het beste en mooiste van willen maken, dat er van te maken valt. Voor hen wordt hier geschreven door eenen die is als zij en dus geen botanische geleerdheid zal geven, even min als vakkundige adviezen, doch die zal pogen liefde te wekken en te versterken voor de natuur en hare talloze verschijnings-vormen — waarbij het echter aan opmerkingen van practischen aard niet ontbreken zal.

Waar dit nu het aanleggen en cultiveeren van den tuin betreft, moet al dadelijk gewezen worden op de kwade omstandigheid, dat de tuinen van de meeste forensen-villa's veel en veel te klein zijn, om er iets werkelijk schoons van te kunnen maken. Het echtpaar Williamson spreekt in zijn aardig verhaal *The Botor Chaperon* van Hilversum als: *the place where the Amsterdam merchants play at living in the country*. Het is inderdaad meestal zóó. Die naar buiten getrokken Amsterdammers (Rotterdammers enz. insgelijks) doen als-óf. En nu heeft het Engelsche schrijverspaar waarschijnlijk nog het beste deel van den Gooischen metropool gezien. Wat zouden de Williamsons wel gezegd hebben, als zij de lanen hadden kunnen zien, daar en elders, in alle fo-

rensen-dorpen, waar de villa's slechts op enkele meters afstand van elkander staan en door maar weinig meerdere meters gescheiden zijn van de rij soortgelijke villa's, in de volgende, parallel loopende laan? Een ondiep vòòr-tuintje, aan weerskanten een strookje van een paar meter breed (als het geen „dubbele” villa is, want dan is er slechts één zulk een reepje grond) en achter een lapje van slechts luttele vierkante meters oppervlakte, ingesloten door een schutting — van dergelijke „tuinen” valt niet bijzonder veel te maken. De bouwondernemers, die de villa's hebben neergezet, zochten natuurlijk het grootst-mogelijke profijt van hunne terreinen te trekken en plaatsten er zoo veel huizen op als de bouwverordening maar toeliet, gescheiden door juist genoegstrookjes grond, om den over eenige verbeeldingskracht beschikenden bewoners de illusie te schenken, dat zij heusch „buiten” en niet in een nuchtere stadsstraat-met-huis-aan-huis wonen. Doch ook menschen, die zelf bouwden, bezigden vaak veel te weinig grond en benamen dus zichzelf de mogelijkheid van het scheppen van een tuin, die dezen naam waardiglijk dragen kan. Veel slechter is het nog gesteld met de minder-gegoede forensen, ambachtslieden, kleine ambtenaars, kantoormenschen e. d., die zich maar al te vaak tevreden moeten stellen met een huisje in een lange aaneengesloten rij, met een nietig lapje grond er vòòr en een ietwat grooter brokje er achter. Doch dezulken hebben geen keus en moeten zich wel tevreden stellen met het weinige, dat voor hen beschikbaar is.

Maar niettemin, ook van het kleinste tuintje kan iets aardigs gemaakt worden. Zoo is er in het dorp, waar ik woon, bij den molen, een rij arbeiderswoningen, oude huisjes, elk met een lapje grond er voor, dat van den weg gescheiden is door een haag van door-elkander gegroeide doorn-, vlier- en liguster-struiken. Deze tuintjes met de hagen, zijn alle verwaarloosd, op één na. Daar is de haag netjes geschoren. In het kleine lapje, niet grooter dan zeven, bij twee meter, staat een zeer fraaie *Juniperus* (jeneverbes) in kegelvorm gehouden, benevens een mooi gevormde *Cytiscus Laburnum* (gouden regen). In twee perkjes, keurig omlijst door hooge, smalle grasbanden, staat een klein aantal planten, zòò gekozen, dat er van lente tot najaar altijd iets bloeit. Aan die planten wordt veel zorg besteed, zij zien er goed uit en toonen hunne dankbaarheid door een overvloed van bloemen. Tusschen en om de perkjes loopen miniatuur-paadjes, altijd zorgvuldig aangeharkt en geflankeerd door eenige *Buxus* struikjes. Het geheel is wat popperig, doch dat kan moeilijk anders, maar een lust om te zien en een prachtig voorbeeld van hetgeen er ook van het kleinste stukje grond nog te maken valt, als de wil en de liefde er maar zijn.

Nu komt het echter vaak voor, dat de bewoners van zulke kleine huizen hunne tuintjes productief willen, of wel moeten maken. Doch zelfs dan is er nog wel iets aardigs te bereiken. Niet als men eenvoudig maar wat boonen aan staken laat klimmen, of ruw-weg boeren- en andere kool, sla of andijvie uitzet. Als men zijn groenten plant in behoorlijke bedden of rabatten, deze omzoomt met geëigende bloemen-planten en hier en daar, op een geschikt plekje, ook nog een heestertje plant, als men, in één woord, niet alles aan het utilitarisme opoffert, dan kan ook van een groenten-tuintje iets leuks gemaakt worden. En dan is er altijd nog het vòòr-tuintje, waarin toch zoo goed als nooit voedings-gewassen geteeld worden. Mij wil het voorkomen, dat men in den regel niet beter kan doen, dan er een gazonnetje van maken, dat van hek of haag doorloopt tot aan het huis, dus niet door een paadje van den voorgevel gescheiden is. Dit is de Engelsche methode; en men zal verbaasd zijn, als men ziet hoe aardig het effect is, als het huis uit het grasveldje schijnt op te rijzen. Kleur kan men dan nog aanbrengen door langs het hek rankende *Tropaeolum* (oost-indische kers) te zaaien, als het kan afgewisseld met *Lathyrus odorata* (welriekende erwt); dan is er, behalve kleur, ook geur. Waar het grasveldje begrensd wordt door het ingangs-pad, kan men desnoods ook nog een rijtje bloemen zetten. Als het kan dan *Cheirantus* (muurbloem) of *Silene* in het voorjaar, *Lobelia*, *Saxifraga umbrosa* (niemands-verdriet) in den zomer. Wil men iets hebben, dat van voorjaar af zoo ongeveer den geheelen zomer doorbloeit, dan is *Arabis alpina* (randjesbloem) zeer aan te bevelen. *Armeria alpina* is eveneens zeer mooi, doch is van het gras te weinig te onderscheiden en de bloeitijd is wel wat kort. Men kan echter ook een rij doorbloeijende rozen, liefst in struikvorm, zetten; neemt men stamrozen, dan niet te dicht

IDONESISCHE SIERKUNST.
KOPEREN LAMPJE UIT DE PADANGSCHE BOVENLANDEN.
(ZUID-WEST SUMATRA).

opeen planten en tusschen elke twee stammen een of twee bollen van *Montbretia*, een sierlijk gewas, dat in den nazomer fraaie bloemen geeft. Men kan het afsluitrandje ook beplanten met bolgewassen (bijv. verschillende *Iris*-soorten of leliën), vaste planten of zaaibloemen; doch de beschikbare ruimte is te klein om veel afwisseling aan te brengen, zoodat men zich tot één soort zou moeten bepalen en dan slechts gedurende korten tijd bloemen heeft.

Dit alles geldt alleen, wanneer men zijn tuintje „open” wil houden. Wie heesters of boomen wil, zal anders te werk moeten gaan. Boomen zijn goed, decoratief en een sieraad voor de wijk, waaraan zij cachet geven; maar hij, die ze in een tuin van geringe afmetingen neerzet, zal van vrijwel al het overige moeten afzien. De wortels belemmeren den groei van andere planten en gras gedijt niet in dichte schaduw, evenmin als de meeste bloemen dit doen. Wie boomen plant, zal het verder moeten zien te stellen met varens en enkele schaduwplanten, als *Vinca minor* (maagdepalm), *Convallaria majalis* (lelietje der dalen) en vroeg bloeiende bolgewassen, als *Galanthus nivalis* (sneeuwkllokje), *Crocus* en *Narcis*.

Indien men echter tot boomen besluit, dan verdient het aanbeveling zulke te nemen, die tegelijk sier- en vruchtboom zijn, bijvoorbeeld *Juglans regia* (wal- of okkernoot), *Castanea sativa* (tamme kastanje), *Corylus avellana* (hazelaar) en *C. tubulosa* (lammertjesnoot). Ook *Morus nigra* (moerbeï) is zeer fraai, doch vereischt veel zorg en lijdt vaak aan het afvallen der vruchten vóórdat zij rijp zijn.

Indien men zulke kleine tuinen niet hoofdzakelijk voor het telen van voedingsgewassen bezigt, dan is er, als het stukje grond niet al te bagatellig is, door een doelmatig combineren van heesters en bloemen wel iets aardigs te bereiken. Men kiese dan zooveel mogelijk struiken, die op verschillende tijdstippen bloeien. Het volgende lijstje kan daarbij dienst doen: *Jasminum nudiflorum* (vroeg jasmijn), die soms reeds in December bloeit en bij voorkeur tegen een muur gezet moet worden; *Forsythia suspensa* (hangend Chineesch klokje), bloeitijd Maart; *Crataegus Oxyacantha* (meidoorn), enkel en dubbel, rood en wit; *Cytisus laburnum* (gouden regen); *Philadelphus coronarius* (boeren-jasmijn); *Daphne mezereum* (peperboompje); *Kerria Japonica*; *Symphoricarpos racemosus* (sneeuwbes); *Berberis vulgaris* (zuurbes); *Cotoneaster* (dwergmispel).

Waar de tuin klein is, mag niet verzuimd worden partij te trekken van muren en schuttingen. Indien zij er gunstig voor gelegen zijn, kan men er vruchtboomen in leivorm tegen zetten. Waar dit niet kan, of als men het niet wenscht, moeten klimplanten gebezigd worden, die huis en tuin verfraaien.

Daarvoor zijn het best geschikt: *Ampelopsis* (wilde wingerd, vooral de soort, die *Veitchii* tot tweeden naam heeft; deze klimt en hecht zichzelf met klauwtjes aan den muur; het blad is mooi gevormd en verkleurt prachtig in den herfst); *Hedera helix* (klimop); *Wistaria* (of *Glycine*) *sinensis* (blauwe regen); *Aristolochia sypho* (moffenpijp) met zeer groote, fraaie bladeren, doch onaanzienlijke, ofschoon typisch gevormde bloemen; verschillende *Clematis*-soorten, vooral de variëteit *Jackmanni*. Er zijn ook ettelijke klimmende rozen, waarvan *Madame Zéphérine Drouhin* een der beste is; zij bloeit rijk en herhaaldelijk, de bloemen zijn fraai en zeer welriekend, zij groeit zeer krachtig en tot groote hoogte, terwijl zij zich van alle overige onderscheidt doordat zij het gezegde: „geen rozen zonder doornen” te schande maakt; zij heeft namelijk geen doornen (als men den toorn van botanici niet wil opwekken, behoort men te zeggen: stekels, want een doorn is geheel iets anders). Doch er zijn ook *Rambler*s, *Wichureiana* en andere rozen, die zich uitstekend tot een klimpartij leenen.

Met de zeer kleine tuinen is hiermede voorloopig afgedaan.

HENRI POLAK.

Foto H. R. Duintjer.

DE „PONT DE JAMBES” EN DE OUDE CITADEL TE NAMEN.

De „Pont de Jambes” te Namen.

Karakteristiek door haar Romeinsche bogen (waarvan de meest rechtsche in 't begin van den wereldoorlog opgeblazen is en door een ijzeren hulpstuk vervangen) dateert uit de 14e eeuw, en vormt met de nabijgelegen citadel een der meest gigantesque bouwwerken der oude stad Namen.

De vestingwerken, die bij verschillende belegeringen o. a. in 1692 bij de belegering van Namen door Lodewijk XIV, een belangrijke rol hebben vervuld, werden in 1784 door keizer Jozef II gesloopt, doch in 1817 wederom opgebouwd. Thans zijn zij van geen strategische waarde meer.

HOE DE DIEREN SPREKEN.

(Vervolg van blz. 3).

III. CHUMFO, HET OPPERZINTUIG.

Het woord *chumfo* dank ik aan een wilden stam, die aan het Mwerumeer in Afrika woont, en ik ben hem dankbaar, niet alleen dat hij iets een naam gegeven heeft, waar er in niet één beschaafde taal een voor was, maar ook voor een verklaring van waar het voor dient in de dierlijke huishouding. We zullen straks tot een omschrijving van het woord komen, nadat we een duidelijk begrip hebben van het iets, waar het woord voor dient. Zooals Thomas à Kempis zegt als ik mij juist herinner: „Het is beter medelijden te voelen dan het te kunnen omschrijven.”

Om tot ons onderwerp te geraken. Men moet goed begrijpen, dat *chumfo* heel in 't algemeen slaat op het buitengewone vermogen, dat het dier heeft van zinnelijke waarneming, die ik zijn „gevoeligheid” zou willen noemen, als onze romanschrijvers dat goede woord niet totaal bedorven hadden door het tot zinnebeeld te maken van een valsche of gekunstelde aandoenlijkheid. Elk natuurwezen is „fijngevoelig” in den waren zin van het woord en zijn gevoeligheid vindt zijn oorzaak in het feit, dat er niets dood, of zelfs maar slapend in de natuur is; het natuurlijke dier of de natuurlijke mensch is van tot top teen springlevend en klaar wakker. En wel omdat elk atoom van hem of elke cel, zooals een bioloog misschien zou volhouden, op zichzelf gevoelig is en de gave van waarneming heeft. Niet voordat iemand dit eerste beginsel van *Chumfo* begrijpt, zal hem natuurlijke historie iets meer zijn dan een dor omhulsel, iets uit boeken of musea of van opgezette beesten of Latijnsche namen, waar elk levend belang uit geweken is.

Er wordt mij soms gevraagd: „Wat is het merkwaardigste, dat u in de bosschen aantreft?” terwijl ongetwijfeld als antwoord op deze vraag de een of andere diernaam of -gewoonte verwacht wordt, die onze onwetendheid prikkelt of onze verbazing wekt. Het antwoord is: al doorzoeken we bosch of stad of heelal, het eenige merkwaardige, dat we ooit zullen aantreffen is overal de polsslag, het geheimzinnige van ontwakend leven. Dat het dier *levend* is, en levend in dien zin als wij zelf het moesten wezen, maar het niet zijn, is de laatste en aangrijpendste ontdekking die

iemand waarschijnlijk in het rijk der Natuur zal doen. Na jaren van trouw bespieden, kan ik zelfs nu nog amper een wilden vogel of ander dier aantreffen, zonder opnieuw verstomd te staan van zijn levendigheid, zijn onmiddellijk reageeren op elken uiterst teeren indruk, alsof elk oogenblik een nieuwe mededeeling bracht van aarde of hemel en hij die, of de vreugde van zijn eigen gewaarwordingen die er het gevolg van is, niet mocht missen. Zelfs het slapen van een dier, als hij steeds op het kantje van ontwaken is, als hij nog zoo in verbinding met zijn veranderlijke wereld staat, dat de geringste vreemde klank of geur of trilling hem op doet springen, alle zinnen op hun hoede en elke spier in gereedheid — dit alles is een reden om zich te verbazen over den suffen mensch, die twee keer voor 't ontbijt geroepen moet worden, of 't hevige lawaai van een wekker met het slaperig refrein ontvangt:

Nog even sluim'ren, even droomen,
Tot slapen even nog de handen ineen!

Men zal beter begrijpen, wat ik bedoel met het levend zijn van het dier, zijn onverzadigbare vreugde in het besef van te leven, wanneer men alle tragische opvattingen of vooroordeelen over 't dierenleven vergeten kan, die men mogelijk gelezen heeft, en dan onbevooroordeeld het eerste het beste argelooze dier bespiedt, dat men buiten aantreft. Hier aan onze achterdeur bijvoorbeeld is een troep vogels, die uit de besneeuwde bosschen in scharen aan komt zetten op ons winterfeestmaal van kruimeltjes. Kijk hoe ze heen en weer schieten tusschen twee happen in, alsof levende wezens niet rustig of tevreden met een ding konden zijn, zelfs met iets goeds in een wereld van eindelooze verscheidenheid. Kijk verder, aandachtiger, en zie hoe ze slechts even proeven van den overvloed op onze tafel, en dien gewoon in den steek laten voor een stukje, dat de wind onder hun snavelkje uitblaast en dat ze moeten en zullen hebben, al duurde het den heelen winter. Ieder oogenblik fladderen ze naar een tak boven de tafel, kijken waakzaam om zich heen, nemen de wereld nog eens in zich op, overtuigen zich dat de hond wel slaapt en dat er geen roofvogels in de lucht zijn, dan vegen ze zorgvuldig hun nebbes af, waarbij ze een twijg als servet gebruiken, en daar tijken ze weer naar de tafel beneden om van voren af aan te beginnen. Elke hap is dus voor hen opnieuw een feest, een feest met alle prikkels van het nieuwe, het frissche, het onverwachte en het avontuurlijke.

Of anders, voor wie ver van de menschen de wildernis ingaat: hier is een hert, dat als een schaduw door de vale schemering glipt en kieskeurig van wel twintig soorten voedsel proeft in even zooveel minuten en toch rekening houdt met elk levend of bewegend of groeiend

ding onder 't eten; of een vos, die als disteldons op den wind schijnt voort te drijven, nu eens poozend, dan luisterend, dan de geuren in de lucht keurend zooals iemand een afwisselend landschap zou toetsen, en bij elk hoekje, bij elken takkenbos speelt hij voor Columbus en ontdekt er iets, dat geen ontdekkingsreiziger er nog ooit te voren aantrof. Dat is de natuurlijke handelwijze van een vos, die een dwalend spoor maakt, omdat hem zooveel verschillende geuren hier of ginder aanlokken.

Het bespieden ten slotte van elk dier in de vrije natuur is, de zangerige regels uit „Saul” begrijpen:

O, te leven is goed, niets dan leven — 't verheugt
Heel het hart en de ziel en de zinnen in eeuwige
vreugd!

Het is ook den geest van Browning begrijpen, die dan misschien geen werelddichter is te noemen, maar die zich daarin onderscheidt, dat hij de eenige beroemde dichter is die steeds levend is en wakker. Homerus dommelt; Dante wanhoopt en rouwt; Shakespeare heeft een lang tijdperk van somberheid, waarin hij slechts vreeselijke treurspelen van menschenlijken ondergang kan schrijven; andere groote dichters hebben hun dagen van levensmoeheid of sombere uren, maar Browning zingt steeds een lied van overvloedig leven. Zelfs zijn laatste, de Epiloog op „Asolando,” is geen zwanenzang, zooals die van Tennyson; 't is veeleer een trompetgeschal en het blaast geen „taptoe” voor de aarde, maar de „reveille” der onsterfelijkheid.

(Wordt vervolgd).

Tusschen de Veluwe en het Sticht.

DE slaperdijk door de Geldersche vallei loopt ter hoogte van Renswoude door een schilderachtige veenstreek.

Het doet een mensch goed het fonkelend gebloei te zien langs sloot en weide, waar de roomgele tressen der wilde spirea's zich bekoorlijk slingeren tusschen riet en veenbies, of langs het diepe dijkgat, waar de gele waterplomp rustig flonkert tusschen z'n ronde, stijve bladeren en waar groote kleurige libellen heen en weer schieten met zachte flonkeringen van regenboog-koloriet.

De scabiosa's wuiven als azuren edelsteen... luchtige blauwe klokjes bengelen op de teedere fluistering van den wind en de wilde frambozen geuren zoo impulsief, dat het hier langs den dijk één grandiooze verkwisting schijnt van zomergeur en kleur.

Vóór ons — in 't Westen — ligt als een blauwe dam, scherp gesilhouetteerd tegen de vlakte der vallei — het hoge park van het Renswoudsche kasteel. Het gekras der roeken, die nestelen in 't hooge geboomte, scheurt van tijd tot tijd door de trillende warmte der zomerlucht.

En vèr — langs den einder — vèr achter de boomverdichtingen bij Renswoude — sluimren de blauwgrijze heuvels van het Sticht, hoog overkoepeld door de eeuwig-transparante lucht.

Ze liggen daar in lange rijen — smedige, soepele bogen, wijd en rustig — van de Grebbe — tot ze deinzen in 't Noordwesten achter de Woudenbergse dennenbosschen.

.....
Renswou — zooals 't gemakkelijker leest en spreekt — heeft voor mij altijd een stille bekoring, een zacht flonkerend waas van romantiek.

Komt het door de oud-adellijke doening..., door een zekere zucht van mij naar het oude, ridderlijke verleden, dat sluimert in talrijke overleveringen en opleeft bij het weder zien dezer schoone ambachtsheerlijkheid?

TUSSCHEN DE VELUWE EN HET STICHT. HET KASTEEL RENSWOUDE.

Of zou 't alleen zijn door de ongeken-
de weelde, die de natuur hier op allerlei wijze,
in bekoorlijke charme, biedt?

Hoe dit ook zij, ik vind hier altijd alles
veel sprekender dan elders;.... de zomer
is hier stiller en inniger, de lente is ner-
gens zoo'n feeërieke ontbloeiing van levens-
jongheid, de herfst vlamt rooder en feller in
de oude donkere bosschen.... nergens
ook is de winter eenzamer en somberder
dan hier....

Wanneer ik zoo 's zomers rond dwaal
achter het kasteel of bij „'t Nieuwe Werk”
geniet ik als een gelukkig kind, en nu —
hoewel dit misschien de twintigste keer is,
dat ik naar Renswou afdwaal — voel ik me
weer even sterk aangetrokken als altijd....

Langs den oever van de Luntersche
beek, die flikkert en zilverkringelt in 't
zonnegedaver, scharrelt een koppel fazanten
in 't gras.... Hun vlamme, oostersche
kleuren — van avondzonrood tot smaragd-
groen, staalblauw — geven helle vroolijke
vegen tegen den weidegrond.

Af en toe werpt de kloke haan, z'n sterk,
krachtig geluid in de glorieuse lucht.

De jonge hazen rolleballen onbezorgd in de lage smeulen bij
't eikenhout en uit het goudbronzen loover der oude beuken
neuriet het zomergeluid der tortels....

En dan, 't kleine ven achter den Vossenbergh, waar 'k
menigkeer in 't najaar, als de herfstzon de witte ochtendmis-
ten oprolde, schuwe reëen zag drinken en waar de ultra-
blauwe hemel zich in immense pracht weerspiegelt!....

Ik kan me zoo indenken, dat deze Stichtsche heerlijkheid
vanouds zulk een begeerenswaardige bezitting was.

't Straks genoemde „Nieuwe Werk”, dat zich uitstrekt
tegenover het slot, aan den rechterkant van den grooten straat-
weg, is een gedeelte van den aanleg, die door een zekere
Vrouwe Maria Duyst van Voorhout indertijd ontworpen was.

Zij had het plan van deze lustwarande, van deze heerlijk
begroeide omgeving een nabootsing te maken van de konink-
lijke tuinen bij Versailles. Door verschillende omstandigheden
evenwel vond haar plan geen algeheele uitvoering, maar
bleef deze beperkt tot een lange gracht, een schilderachtig
kanaal, dat zich in 't midden verwijdt tot een grooten, ronden
vijver. Van de groote beukenhagen, welke zij deed aan-
leggen en in welke zij ook weder de beroemde aanplantingen
van Versailles zocht te imiteeren, zijn nu nog enkele over-
blijfselen aan te wijzen.

Ik, voor mij, ben er maar dankbaar voor, dat, op deze
partieele kunstmatige verfraaiing na, Rens-
wou gebleven is, zooals 't was.

De plannen van Vrouwe Maria echter
getuigen, welk een weligen natuurrijkdom
zij hier aantrof.

In het dorpje zelf ligt het oude „Recht-
huis” (nu ter eenre zijde nog gebruikt voor
raadhuys) als een eerbiedwaardig monu-
ment uit vorige eeuwen.

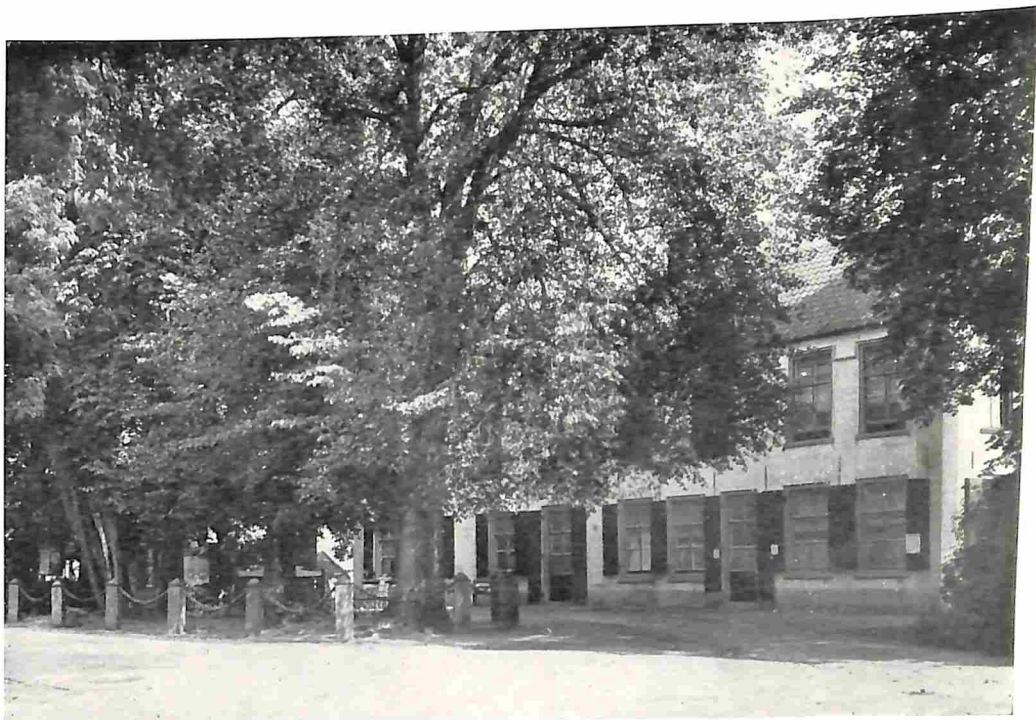
De zware, ijzeren kettingen, in diepe
bogen van paal tot paal hangend, omspan-
nen het voorplein, dat in zware schaduw
van kastanjes en bloeiende linden drijft.

Gijs, de oude doodgraver, vertelt me
nog wel eens, dat hij zich herinnert, hoe
vroeger de hooge diligences links den ingang
binnenreden en ter andere zijde, onder
vroolijk hoerngeschetter, weer wegratelden.

De breede, met ruwe steenen bestrate
ingangen, zijn ter weerszijden nog te on-
derkennen.

Toen 'k zoo hier en daar in mijn lieve
idylle weer eens rond gekeken had, be-
merkte ik aan de donkere schaduw, die
door den gouden middag viel, dat er on-
weer op til was.

Inderdaad gromde in 't Oosten boven de

TUSSCHEN DE VELUWE EN HET STICHT.
HET OUDE „RECHTHUIS” TE RENSWOUDE.

Veluwe, de zware dreun van den donder.... Met lange
tusschenpoozen dof rommelend, scheen het een ver, gigan-
tisch duel van geweldige kanonnen.

Hoog boven het kasteelpark klommen reeds koperkleurige
onweerswolken op in 't strakke heet-blauw van den hemel.

Ik besloot huiswaarts te gaan, maar nauwelijks had ik 't
dorpje verlaten, of er kletsten al enkele van die groote, zoele
druppels uit de aanzwellende lucht en 't ging er na een kwar-
tiertje zoo lustig op los, dat ik blij was in een boerenschuur te
kunnen schuilen, waar de regen melodisch speelde op de
pannen en in snelle stralen spartelde van den dakrand.

Door den regenschemer heen gaf de bliksem telkens felle
kerven in 't blauwgrijze fond van de lucht en dan daverde
de donder in wijden val over 't land of loeide een scherpe
knetterslag met een geluid van rinkelend glas door de rui-
schende regenversombering.

Het onweer trok over, maar ik zag, hoe de regen zijn fijne
grijze webben spinnen bleef om Renswou, dat meer en meer
vervaagde, als in een vochtigen damp drijvend.

Toen de klok van den kasteeltoren lichtigjes vijf uur
klepte, schoof ik — half stijf van 't ongemakkelijk zitje —
mijn fiets naar buiten en peddelde — zacht aan doorweekend
van den zomerregen — door de ruischende boomentunnel
van den straatweg naar huis.

JAC. GAZENBEEK.

TUSSCHEN DE VELUWE EN HET STICHT.
HET NIEUWE WERK. OP DEN ACHTERGROND HET KASTEEL RENSWOUDE.

De Bloembladen van Lao-Tze.

14)

DOOR J. ALLAN DUNN.

HIJ had het spuitje op de wastafel zien liggen en kronkelde zich daarheen om het te bereiken.

Keeler trok hem terug.

„Ga in je kooi,” zeide hij. „Ik zal je helpen. Ik zal je zachtjes aan doen verminderen. Je kunt nu een grein van mij hebben, en later meer, als ik het goed vind. Maar als je probeert de kajuit te verlaten, krijg je niets.”

Adler zag met hunkerenden blik toe, hoe Keeler de dosis uit een der fijne buisjes nam.

„Maak er twee van,” hilde hij. „Twee, Keeler, en ik zal je alles vertellen wat ik weet.”

„Ik weet reeds alles. Hier.”

Redding nam gulzig het hem rustverschaffende middel, en het vreeselijke stuip trekken hield langzamerhand op.

„Je hebt gelijk,” zeide hij met meer zelfbeheersching.

„Jij houdt de zweep vast, en ik ben de hond. Ik zal aan boord blijven.”

Hij sloot de oogen en scheen onder den invloed der morfine te geraken. Keeler kleepte zich langzaam aan, en verliet de kajuit om den hofmeester op te zoeken en hem te zeggen dat Dr. Redding niet wenschte gestoord te worden.

„Hij had een slechte nacht,” zeide hij en gaf den man een fooi.

Deze zag hem veelbetekenend aan.

„Ik begrijp wat u bedoelt, mijnheer. Ik zal er voor zorgen, dat hij niet wordt gestoord. De officier der administratie zeide mij, dat u van plan waart van kajuit te veranderen.”

Keeler ging verder, zonder hierop te antwoorden. De Eilanden kwamen in zicht. Zij waren Kauai reeds voorbij, en de kwartiermeester deelde hem mede, dat zij om twaalf uur 's middags in de dokken zouden zijn en 's avonds verder zouden varen.

Beneden in No. 12 lag Redding, alias Adler, onrustig in zijn kooi heen en weer te woelen. Het eene grein, hem door Keeler gegeven, had niet veel meer gedaan, dan den hem verzengenden lust aanwakkeren.

„Die duivel!” mompelde hij. „Die duivel, die meent alles te weten. Hij zal nog wel eens een ander deuntje moeten fluiten. En hij heeft mijn morfine! Dat zijn ziel in het hellevuur moge branden. Het is mij mogelijk, wraak te nemen, maar de prijs — die prijs is te hoog!”

Keeler ontmoette Claire Arden aan het ontbijt.

„U ziet bleek,” zeide zij. „Heeft u niet goed geslapen?” Hij zag haar opmerkzaam aan, zich met verwondering afvragend, of de toon van haar stem belangstelling verried, of nieuwsgierigheid, op verwachting gegrond.

„Ik bracht een uitstekenden nacht door, dank u,” antwoordde hij. „Maar ik geloof niet, in staat te zullen zijn om met u naar dat diner te gaan. „Ik zal het voorloopig heel druk hebben.”

Zij keek verbaasd. Daarop verhelderde zich haar gelaat. „O, dus nieuwe berichten,” zeide zij. „Ik was het draadlooze station vergeten, wat dom van mij is, daar ik zelf een woordje aan een mijner kennissen moet seinen.”

Toen zij aan dek kwamen, begaf zij zich naar het bureau van den marconist. Keeler verliet haar bij de deur, en toen hij het raam voorbij ging, zag hij haar glimlachen tegen den ontvankelijken marconist, die toch reeds als een slaaf aan haar voeten lag.

„Nu zou ik wel eens willen weten,” sprak hij bij zichzelf, „of

zij werkelijk een telegram verzendt, of uit die gemakkelijk leeg te pompen bron te weten komt, of ik er een heb verzonden.”

In een paar minuten kwam zij weer bij hem. „Ik denk, dat ik naar de magazijnen van Wing-Sang zal gaan,” sprak zij. „Ik heb een mijner kennissen in Honolulu gevraagd, mede te gaan. Ik ben een beetje belust op die dingen, die er te koop zijn, ik wilde ze zoo heel graag hebben. Bent u den geheelen tijd zoo druk bezig? Ik vraag dit, omdat, als dit niet het geval is, U mij in de Wiung Wo-Wang Bazaar dan later zoudt kunnen ontmoeten. Tenminste als u wilt. Ik zou graag uw oordeel vernemen omtrent hetgeen ik uitkies. Om vier uur?”

Keeler wilde niet onbeleefd zijn; ook wist hij, dat elksamenzijn met haar een genot voor hem zou wezen. Maar haar initialen, in het kleine notitieboekje gevonden, maakten hem bezorgd. Als hun aanwezigheid daar beteekende dat zij op de eene of andere wijze in gevaar verkeerde, en er van verdacht werd in verband te staan met het in bezit nemen van den talisman, misschien omdat zij Mandarijnsch sprak en in Peking had gewoond, misschien ook omdat hij haar dadelijk na zijn aankomst te Sanghai had ontmoet, wilde hij op haar letten, en veilig en wel aan boord terugbrengen. Dus nam hij de uitnoodiging aan en terwijl zij naar de Waianae Keten keken, welke op het eiland Oahu zichtbaar werd, hield

zijn geest zich nogmaals met dit vraagstuk bezig.

Waarom was Claire Arden in Shanghai aangekomen, precies op denzelfden datum, als waarop hij had moeten aankomen; waarom was zij er gebleven tot hij er was en toen met de eerste stoomboot vertrokken? Hij haatte zijn verdenking, het vage gevoel van gevaar zelfs, dat zich steeds tusschen hen beiden drong, maar dat gevoel was sterk. Haar eigen gedrag had hier voedsel aan gegeven, en nu stonden haar initialen in het boekje, samen met die der Broeders van de T'au-t'ie. Trouwens, zijn eigen naam ook. Het was een ellendig wernet. Hij kon niet gelooven, dat het meisje tegen hem samenspande, de gedachte was onedelmoedig en tegen den wensch van zijn eigen hart — en tòch —?

„Wij krijgen niet het schilderachtige binnenvaren der stoombooten die van het Noorden bij het Koko Hoofd en het Diamant Hoofd en langs

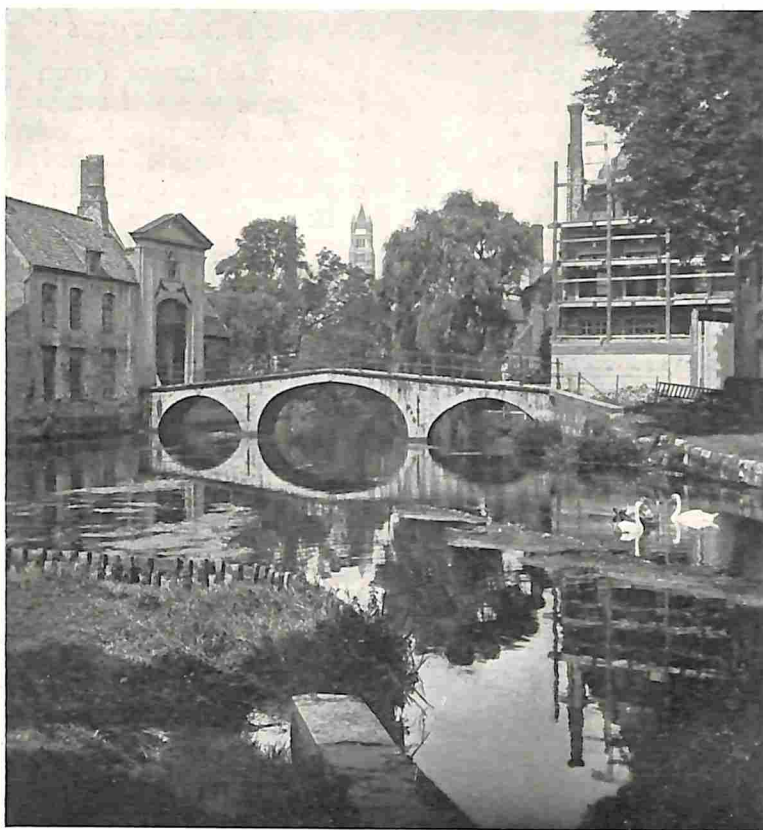
de Baai van Waikiki komen, te zien. maar ik houd hier evenveel van, U ook?”

Keeler onttrok zijn denkvermogen aan het hevige wantrouwen dat hem beheerschte en keek naar het land, met oogen die „zagen”.

Zij voeren den Barbiers-punt voorbij, juist in de richting van het rif. Vóór hen lagen de sluizen der Paarl-baai, en daarachter de smaragdgroene achtergrond der rietaanplantingen. De zadelvormige plek van rooden grond tusschen de twee ketenen van Oahu, even helrood als het haar van het meisje, ging bergopwaarts naar de kammen van den heuvelrand der Koolau, in violet en groen, in schaduw en zonlicht, in elke nuance van amethyst en agaath, terwijl matte, melkwitte en paargrijze wolken, boven de opening van den Pali-Pas, hingen. In de nabijheid der dokken wemelde het water van duikende jongens, en onder de afdaken der landingsplaats, alsook op de zonnige houten vloeren, stond een groot aantal menschen met bloemkransen, voor de vrienden die zij verwachtten. De koninklijke Hawaïsche Kapel deed als welkomsgroet schetterende muziek hooren.

„Daar is mijn vriendin,” zeide Claire Arden eensklaps, en wuifde een jonge vrouw toe, die deze begroeting beantwoordde door het wenken met een vleeschkleurige anjelier.

(Wordt vervolgd).

HET MINNEWATERE TE BRUGGE BIJ HET BEGIJNHOF.